

Počet zmínek: 1

Online: 1 |

Seskupeno dle: Typu média

Seřazeno dle: Datum vydání - od nejnovějších

Online 1

Režisér české premiéry opery Philipa Glasse Proces Jiří Nekvasil: Prostředí kostela je pro nás určující

[přejít na web](#), [zobrazit sken](#)

Online, Datum publikace: 08.10.2025 9:21:12, Datum importu: 08.10.2025 11:36:22, Zdroj: ostravan.cz, Autor: Aleš Honus, Rubrika: Divadlo, Periodicita: Denně, Provozovatel: Aleš Honus, Země: CZ, AVE: 1 500 Kč, GRP: 0,03, OTS: 2 752, Měsíční návštěvnost: 13 606, RU/den: 2 752, RU/měsíc: 36 536

Proces je úplně první operou Philipa Glasse, kterou se rozhodl operní soubor **Národního divadla moravskoslezského** nastudovat. Přitom tento průkopník minimalismu napsal od sedmdesátých let minulého století opravdu mnoho oper jak velkých, tak komorních. Proč tak dlouho trvalo, než se Glassova hudba objevila na ostravské operní scéně?

Pokud se bavíme o **Národním divadle moravskoslezském** za dobu, po kterou jsem tady ředitelem, tedy od roku 2010, tak uvedení opery Philipa Glasse jsme měli v dlouhodobém výhledu. V první řadě jsme se soustředili a dále se soustředíme na velká díla 20. století, i když samozřejmě dramaturgické spektrum našeho operního souboru obsáhlo velká díla světového a českého repertoáru od klasicismu po dnešek. K velkým dílům 20. století má česká operní dramaturgie stále dluhy. Mnohé z nich jsme v Ostravě za posledních 15 let úspěšně splatili. Co se týče Glassova Procesu, my jsme toto dílo chtěli uvést už před pěti lety, tedy jen několik let po jeho světové premiéře (ta byla v roce 2014 v Londýně), ale bohužel nám tehdy do toho vstoupil covid a sezona, ve které měl být Proces uveden, byla předčasně ukončena v březnu 2020. Poté, co dozněly dozvuky covidu, byly před námi další úkoly, které jsme si stanovili. Tím hlavním byly realizace Smetanovského operního cyklu Ostrava 2024 nebo třídílného cyklu Opery tereziánských skladatelů, což byl náš další zásadní příspěvek k Roku české hudby 2024. Takže teprve v této sezoně se naskytla vhodná příležitost se k Procesu vrátit.

Hrát se nebude na scéně Divadla Antonína Dvořáka, které teď prochází rekonstrukcí, ale v kostele svatého Václava. Proč zrovna tam a byly ve hře i jiné prostory?"

Ano, my jsme chtěli, aby operní soubor naplno pracoval i po dobu rekonstrukce jevištních technologií a abychom připravili našim divákům a Ostravě další mimořádný operní zážitek. Takže kromě Lisztova oratoria Christus, které jsme uvedli v koprodukcii se Svatováclavským hudebním festivalem, jsme stáli před výzvou uvést operní produkci, která by korespondovala s jiným, nedivadelním prostorem. A Glassův Proces se nám přímo nabízel. Kostel svatého Václava jsme vybrali proto, že vhodnější prostor, který by umožňoval tuto operu uvést, v centru Ostravy není. Jde v podstatě o komorní dílo, které hraje patnáctičlenný orchestr a osm pěveckých sólistů, které jsme ještě doplnili o děvčata z Operního studia při **NDM**. Jsem velmi rád, že se nám podařilo díky vstřícnosti bratrů z katolické církve, správce farnosti faráře Vítězslava Řehulky a biskupa ostravsko-opavské diecéze Mons. Martina Davida najít útočiště pro realizaci tohoto jedinečného operního projektu právě v kostele svatého Václava. Je to nádherný prostor, nejstarší památka v centru Ostravy. Poslední rekonstrukce, která odstranila pevné kostelní lavice, zde vytvořila otevřený prostor, který slouží nejen k liturgickým účelům, ale jako místo pro komunitní projekty, koncerty i performativní umění. Realizace operní inscenace zde byla pro nás velká výzva a umělecké dobrodružství pro všechny zúčastněné. Takže Proces uvádíme sice až pět let poté, co bylo jeho uvedení původně plánováno, ale zároveň tím otevíráme novou dramaturgickou řadu operních titulů 21. století, které chceme v budoucnu uvést.

Nastudování bude od toho původně plánovaného v roce 2020 odlišné nejenom tím, že se uskuteční v jiném prostoru, ale změny doznal i inscenační tým včetně pěveckých sólistů...

Samozřejmě, že za tu dobu došlo ke změně tehdy plánovaného obsazení, mimo jiné proto, že se na operní scéně objevily některé nové tváře, o kterých jsme tehdy před pěti lety nevěděli. Ke změně došlo i na postu dirigenta, který zastane Bruno Ferrandis, jež znají i návštěvníci několika posledních ročníků festivalu NODO – Dny nové opery Ostrava. V opeře **NDM** nastudoval Bruno Ferrandis úspěšnou inscenaci Manon.

Scénografie pro inscenaci Proces je poměrně jednoduchá a je přizpůsobena podmínkám kostela sv. Václava. V podstatě ta scéna přiznává veškerý mobiliář kostela, nic z něj nezakrývá. Bylo od počátku vaším záměrem, aby scéna

vstoupila do jakéhosi dialogu s tímto prostorem?

Je to tak. Prostor kostela sv. Václava je v zásadě komorní. Se scénografem Davidem Bazikou jsem hledali optimální řešení pro umístění orchestru, hracího prostoru a hlediště. Vystavěli jsme zde divadelní prostor, který však kostel nepopírá, ale vstupuje do něj v pozoruhodném dialogu. Dialogu dramatickém i kontemplativním. Věřím, že to pro diváky to bude mimořádný, jedinečný vzácný zážitek, ve kterém zazní příběh Josefa K. a jeho nepochopitelného procesu s ještě větší naléhavostí a duchovní silou. V kostele není samozřejmě orchestr. Orchester je situován uprostřed jevištního dění a scénografii tvoří cesty, které orchestr obepínají a po kterých postavy postupně přicházejí a zase po nich mizí. Hlavní protagonista Josef K. se v naší inscenaci pohybuje v uzavřeném kruhu, ze kterého mu není dáno odejít, a na místě, kde se na začátku opery probouzí, je pak v samotném závěru zavražděn svými katy.

Nastudování inscenace v kostele má navíc další přidanou hodnotu v tom, že předposlední obraz té opery se odehrává v chrámu, kde se stejně jako v románové předloze potkává Josef K. s vězeňským kaplanem. Kněz vypráví základní příběh zákona. Mimochodem, je to text, který kromě Procesu najdeme v lehké obměně i v Kafkově povídce Před zákonem. Prostředí kostela je pro naši inscenaci určující a předposlední scénou je to ještě umocněno.

Vy jste velmi všestranný režisér, který má zkušenosti se všemi formami hudebního divadla bez ohledu na dobu vzniku. Třeba letos jste na jaře v **NDM** nastudoval velmi starou barokní operu Julius Caesar v Egyptě a teď, jen o několik měsíců později, naopak režírujete jednu z nejnovějších světových oper. Liší se váš režijní přístup podle toho, o jaký druh opery jde? Cítíte se třeba svobodnější v soudobých dílech, která umožňují více experimentů než klasická opera? Vždy se spolu s celým týmem snažíme o to, aby inscenace promlouvala k dnešnímu divákovi. Aby každé dílo zaznělo jako aktuální vzkaz dneška, dialog s naší současností, a to bez ohledu na to, v jaké době opera vznikla. Nejde však o vnějškovou aktualizaci za každou cenu. Současný kostým nebo současné reálie neznamenají, že se musí jednat o moderní současné divadlo. Do každé práce na nové inscenaci si nesu velký respekt a zodpovědnost ke každému dílu, které mám inscenovat. To je pro mne zásadní. Nejedná se u mne v žádném případě o pietní opраšování tradice. Věnuji při přípravě každé inscenace poměrně dlouhý intenzivní čas studiu hudby a textu i doby vzniku díla, autorovi, historickému pozadí a dalším kulturně společenským souvislostem. Nejprve musí režisér vědět a pak může dát prostor fantazii. Aby spolu se svými spolupracovníky našel ten optimální scénický jazyk, který dokáže zaujmout a přinést dnešnímu divákovi silný zážitek, intenzivní dialog s jevištěm a hledištěm. Když se nám to povede, a nebo se alespoň tomu se přiblížíme, je to velká radost.

Člověk přichází do divadla za zážitkem. Čeká, že bude účasten nějakého zajímavého setkání, které přináší nové poznání, očekává, že bude z divadla odcházet bohatší o silný zážitek a bude mít radost, že se toho účastnil. Může to být radost, odpočinutí, relax, poznání, dojetí, prostor k přemýšlení, kladení otázek... Odpovědnost nás tvůrců spočívá v tom, aby divák odcházel s pocitem, že ten čas, který s námi prožil, nebyl promarněný, aby měl divák chuť se vracet. Aby v něm dílo, které zhlédl, rezonovalo bez ohledu na dobu, ve které vzniklo, a aby o něm pak ještě dlouho přemýšlel. Pokud se to povede, považuji to za dobré divadlo. Nejen jako tvůrce, ale i jako spokojený divák, kterým jsem také velmi rád.

V úvodu rozhovoru jste řekl, že Proces je prvním příspěvkem nové dramaturgické řady, ve které chcete uvádět opery vzniklé až po roce 2000. Můžete už teď prozradit, na které tituly 21. století aktuálně pomýšlíte?

Můžu potvrdit, že tato nová volná řada nalezne své pokračování hned v příští sezoně 2026/2027. Co se týče nové opery, tak současná a experimentální díla, včetně klasiků tzv. nové hudby, uvádíme v programu mezinárodního operního festivalu NODO – Dny nové opery Ostrava, který s Ostravským centrem nové hudby realizujeme od roku 2012 jako bienále. Tento festival je spíše taková laboratoř, ve které převažují experimentální a avantgardní díla, vždy jde o české nebo světové premiéry. Něco jiného však je volba dramaturgie, pokud chcete uvést dílo nejen pro takto specializovaný festival, ale jako součást repertoárové nabídky divadelní sezony.

A nenaznačíte, o jakou současnou operu půjde v příští sezoně? Nebo aspoň jméno autora?

Zatím ne, tuto informaci přineseme až za pár měsíců se zveřejněním nového dramaturgického plánu příští sezony. Nechte se překvapit!

Hrát se nebude na scéně Divadla Antonína Dvořáka, které teď prochází rekonstrukcí, ale v kostele svatého Václava. Proč zrovna tam a byly ve hře i jiné prostory?"

Ano, my jsme chtěli, aby operní soubor naplno pracoval i po dobu rekonstrukce jevištních technologií a abychom připravili našim divákům a Ostravě další mimořádný operní zážitek. Takže kromě Lisztova oratoria Christus, které jsme uvedli v koprodukcí se Svatováclavským hudebním festivalem, jsme stáli před výzvou uvést operní produkci, která by korespondovala s jiným, nedivadelním prostorem. A Glassův Proces se nám přímo nabízel. Kostel svatého Václava jsme vybrali proto, že vhodnější prostor, který by umožňoval tuto operu uvést, v centru Ostravy není. Jde v podstatě o komorní dílo, které hraje patnáctičlenný orchestr a osm pěveckých sólistů, které jsme ještě doplnili o děvčata z Operního studia při NDM. Jsem velmi rád, že se nám podařilo díky vstřícnosti bratrů z katolické církve, správce farnosti faráře Vítězslava Řehulky a biskupa ostravsko-opavské diecéze Mons. Martina Davida najít útočiště pro realizaci tohoto jedinečného operního projektu právě v kostele svatého Václava. Je to nádherný prostor, nejstarší památka v centru Ostravy. Poslední rekonstrukce, která odstranila pevné kostelní lavice, zde vytvořila otevřený prostor, který slouží nejen k liturgickým účelům, ale jako místo pro komunitní projekty, koncerty i performativní umění. Realizace operní inscenace zde byla pro nás velká výzva a umělecké dobrodružství pro všechny zúčastněné. Takže Proces uvádíme sice až pět let poté, co bylo jeho uvedení původně plánováno, ale zároveň tím otevíráme novou dramaturgickou řadu operních titulů 21. století, které chceme v budoucnu uvést.

Nastudování bude od toho původně plánovaného v roce 2020 odlišné nejenom tím, že se uskuteční v jiném prostoru, ale změny doznal i inscenační tým včetně pěveckých sólistů...

Samozřejmě, že za tu dobu došlo ke změně tehdy plánovaného obsazení, mimo jiné proto, že se na operní scéně objevily některé nové tváře, o kterých jsme tehdy před pěti lety nevěděli. Ke změně došlo i na postu dirigenta, který zastane Bruno Ferrandis, jež znají i návštěvníci několika posledních ročníků festivalu NODO – Dny nové opery Ostrava. V opeře NDM nastudoval Bruno Ferrandis úspěšnou inscenaci Manon.

Scénografie pro inscenaci Proces je poměrně jednoduchá a je přizpůsobena podmínkám kostela sv. Václava. V podstatě ta scéna přiznává veškerý mobiliář kostela, nic z něj nezakrývá. Bylo od počátku vaším záměrem, aby scéna vstoupila do jakéhosi dialogu s tímto prostorem?

Je to tak. Prostor kostela sv. Václava je v zásadě komorní. Se scénografem Davidem Bazikou jsem hledali optimální řešení pro umístění orchestru, hracího prostoru a hlediště. Vystavěli jsme zde divadelní prostor, který však kostel nepopírá, ale vstupuje do něj v pozoruhodném dialogu. Dialogu dramatickém i kontemplativním. Věřím, že to pro diváky to bude mimořádný, jedinečný vzácný zážitek, ve kterém zazní příběh Josefa K. a jeho nepochopitelného procesu s ještě větší naléhavostí a duchovní silou. V kostele není samozřejmě orchestrální místo. Orchester je situován uprostřed jevištního dění a scénografii tvoří cesty, které orchestr obepínají a po kterých postavy postupně přicházejí a zase po nich mizí. Hlavní protagonista Josef K. se v naší inscenaci pohybuje v uzavřeném kruhu, ze kterého mu není dáno odejít, a na místě, kde se na začátku opery probouzí, je pak v samotném závěru zavražděn svými katy.

Nastudování inscenace v kostele má navíc další přidanou hodnotu v tom, že předposlední obraz té opery se odehrává v chrámu, kde se stejně jako v románové předloze setkává Josef K. s vězeňským kaplanem. Kněz vypráví základní příběh zákona. Mimochodem, je to text, který kromě Procesu najdeme v lehké obměně i v Kafkově povídce Před zákonem. Prostředí kostela je pro naši inscenaci určující a předposlední scénou je to ještě umocněno.

Vy jste velmi všestranný režisér, který má zkušenosti se všemi formami hudebního divadla bez ohledu na dobu vzniku. Třeba letos jste na jaře v NDM nastudoval velmi starou barokní operu Julius Caesar v Egyptě a teď, jen o několik měsíců později, naopak režírujete jednu z nejnovějších světových oper. Liší se váš režijní přístup podle toho, o jaký druh opery jde? Cítíte se třeba svobodnější v soudobých dílech, která umožňují více experimentů než klasická opera?

Vždy se spolu s celým týmem snažíme o to, aby inscenace promlouvala k dnešnímu divákovi. Aby každé dílo zaznělo jako aktuální vzkaz dneška, dialog s naší současností, a to bez ohledu na to, v jaké době opera vznikla. Nejde však o vnějškovou aktualizaci za každou cenu. Současný kostým nebo současné reálie neznamenají, že se musí jednat o moderní současné divadlo. Do každé práce na nové inscenaci si nesu velký respekt a zodpovědnost ke každému dílu, které mám inscenovat. To je pro mne zásadní. Nejedná se u mne v žádném případě o pietní oprášování tradice. Věnuji při přípravě každé inscenace poměrně dlouhý intenzivní čas studiu hudby a textu i doby vzniku díla, autorovi, historickému pozadí a dalším kulturně společenským souvislostem. Nejprve musí režisér vědět a pak může dát prostor fantazii. Aby spolu se svými spolupracovníky našel ten optimální scénický jazyk, který dokáže zaujmout a přinést dnešnímu divákovi silný zážitek, intenzivní dialog s jevištěm a hledištěm. Když se nám to povede, a nebo se alespoň tomu se přiblížíme, je to velká radost.

Člověk přichází do divadla za zážitkem. Čeká, že bude účasten nějakého zajímavého setkání, které přináší nové poznání, očekává, že bude z divadla odcházet bohatší o silný zážitek a bude mít radost, že se toho účastnil. Může to být radost, odpočinku, relax, poznání, dojetí, prostor k přemýšlení, kladení otázek... Odpovědnost nás tvůrců spočívá v tom, aby divák odcházel s pocitem, že ten čas, který s námi prožil, nebyl promarněný, aby měl divák chuť se vracet. Aby v něm dílo, které zhlédl, rezonovalo bez ohledu na dobu, ve které vzniklo, a aby o něm pak ještě dlouho přemýšlel. Pokud se to povede, považuji to za dobré divadlo. Nejen jako tvůrce, ale i jako spokojený divák, kterým jsem také velmi rád.

V úvodu rozhovoru jste řekl, že Proces je prvním příspěvkem nové dramaturgické řady, ve které chcete uvádět opery vzniklé až po roce 2000. Můžete už teď prozradit, na které tituly 21. století aktuálně pomýšlíte?

Můžu potvrdit, že tato nová volná řada nalezne své pokračování hned v příští sezoně 2026/2027. Co se týče nové opery, tak současná a experimentální díla, včetně klasiků tzv. nové hudby, uvádíme v programu mezinárodního operního festivalu NODO – Dny nové opery Ostrava, který s Ostravským centrem nové hudby realizujeme od roku 2012 jako bienále. Tento festival je spíše taková laboratoř, ve které převažují experimentální a avantgardní díla, vždy jde o české nebo světové premiéry. Něco jiného však je volba dramaturgie, pokud chcete uvést dílo nejen pro takto specializovaný festival, ale jako součást repertoárové nabídky divadelní sezony.

A nenaznačíte, o jakou současnou operu půjde v příští sezoně? Nebo aspoň jméno autora?

Zatím ne, tuto informaci přineseme až za pár měsíců se zveřejněním nového dramaturgického plánu příští sezony. Nechte se překvapit!

Aleš Honus | [Další články](#)

Přečtěte si více z rubriky "[Divadlo](#)", nebo přejděte na [úvodní stranu](#).

[Webarchivováno](#)
Máadář Česká republika

O projektu Ostravan.cz | [Kontakty](#)

**jaký druh opery jde? Cítíte se třeba svobodnější v soudobých dílech,
která umožňují více experimentů než klasická opera?**

Vždy se spolu s celým týmem snažíme o to, aby inscenace promlouvala k
dnešnímu divákovi. Aby každé dílo zaznělo jako aktuální vzkaz dnešku,

